

[Ulrich.]

Maksimal-Byggelaan, og at denne Indstilling forelægges Finansudvalgene til Godkendelse. Dersom man vil lade Jordlovsudvalget som saadant alene bestemme, hvor store Byggelaanene skal være med den fastsatte Grænse, at over 10 000 Kr. maa de ikke gaa, at Maksimal-Byggelaanet med andre Ord skal fastsættes een Gang for alle til 10 000 Kr., saa tror jeg, at dette vil bevirke, at der gives større Byggelaan end nødvendigt.

Det rigtige maa være, forekommer det mig, at Rigsdagen hvert Aar tager Standpunkt til, hvad man i vedkommende Aar maa ansætte Maksimumsbyggelaanet til under Hensyn til alle forskellige Forhold, Byggeriet vedrørende. Dette er vel ikke et særlig stort Spørgsmaal, men det er et Spørgsmaal, som jeg tror, den højtærede Minister vil indrømme maa være Overvejelse værd.

Saa kommer en Bestemmelse om, at større Brug kan faa forholdsvis større Laan, dog ikke over 15 000 Kr., og naar de faar disse større Byggelaan, skal de svare $\frac{1}{2}$ pCt. mere i Rente, end dersom det kun var almindelige Husmandsbrug. Om dette er rimeligt og rigtigt, kan der diskuteres. Jeg for min Part mener ikke, det er rimeligt. Naar man i det hele taget gaar til at ville udstykke større Brug, synes jeg, Forholdene, hvorunder disse udstykses, maa være ens, enten disse Brug er paa 10 ha eller paa 15 ha.

Endvidere foreslaar Ministeren, at der skal ydes Etableringslaan til disse Brug, og disse skal i Modsetning til de andre Penge udredes af Statskassen, og der skal kunne gives indtil 2 000 Kr. til hvert af disse Brug. Men her kommer igen en Ejendommelighed, som for øvrigt gaar igen mange Steder — jeg kommer senere tilbage dertil. Den højtærede Minister siger, at der aarligt kan gives $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. til disse Etableringslaan. Naar disse kan naa op til 2 000 Kr. hvert, vil det altsaa sige, at 250 Brugere kan faa disse Etableringslaan paa 2 000 Kr. Men da der nu er aabnet Adgang til at oprette 860 Brug om Aaret, er der altsaa 610, som ikke vil kunne faa noget Etableringslaan.

Nu er det, jeg vil spørge Ministeren: Hvis de nu alle sammen er saaledes økonomisk stillede, at de er berettigede til at søge et Etableringslaan — og det vil jo neppe være saa vanskeligt for de vedkommende, hvis de eventuelt skulde have et Par Tusinde Kroner, at skjule dem —

hvor vil han saa skaffe Pengene fra til de 610? For det kan vel ikke være Meningen, at de 860 skal dele de 500 000 Kr., saa hver enkelt faar saa meget mindre? Det kunde være ganske interessant at faa noget at vide derom.

Saa aabner den højtærede Minister, naar Bruget overgaar til en anden Statsfæster, Adgang til, at der gives denne anden Statsfæster et Suppleringslaan, lige op til Forskellen mellem det resterende Laan og Bygningernes Værdi, fastsat af Amtskommissionen ved en Vurdering. Her aabnes jo ogsaa Adgang til en ganske overordentlig stor Vilkaarlighed, og disse Suppleringslaan er efter min Mening ganske overflødige, fuldstændig ved Siden af.

Naar en ny Fæster kommer ind, er hans Fæstebrug belastet med saa meget mindre Gæld, som det Beløb udgør, som den forrige Fæster har afbetalt i sin Fæstetid. Og man maa gaa ud fra, at Staten fører et saadant Tilsyn med Bygningerne paa disse Brug, at Bygningerne er i Orden og gode og fyldestgørende til det mindre Brugs Drift. Men saa er med andre Ord Laanet vilkaarligt, for det første, fordi det skal ansættes efter en Vurdering af Amtskommissionen, og dernæst, fordi det i Virkeligheden ikke kan være og aldrig vil blive i Overensstemmelse med selve det reelle, der ligger til Grund for Bruget.

Jeg maa derfor meget fraraade, at noget saadant bliver praktiseret. Suppleringslaan saavel som Tillægslaan til allerede eksisterende Brug er af det onde og har ikke nogen som helst Berettigelse.

Saa kommer den højtærede Minister med to Paragraffer, som rummer en Umaadelighed af Visdom, set fra den højtærede Ministers Standpunkt, det modsatte set fra mit Standpunkt. Den højtærede Minister siger i § 30, at naar Bruget søges overdraget til en anden Mand, og denne ikke er den hidtidige Brugers Livsarving, har Staten Ret til at overtage Brugets Jord og erhverve Bygningerne til den oprindelige Byggepris med Tillæg af paavisselig afholdte Udgifter til Udvidelser eller Forbedringer samt Værdien af de Forbedringer, der er tilført Bruget ved Brugerens Arbejde eller Kapitalanbringelse.

Hermed siger den højtærede Minister til Brugerens: du faar et saadant Brug ved Statens Hjælp, Staten sætter saa mange Penge ind i det, og du skal forrente dem paa den og den Maade; men hvis du ikke har nogen Livsarvinger, saa kan du ikke faa Lov at overdrage dit Brug til nogen anden, uden at vi først gør vor Ret gæl-